

Становище
от проф. дпсн Людмил Дочев Георгиев
СУ“Св. Климент Охридски“

за присъждане на ОНС „Доктор“ по професионално направление
3.2. “Психология” докторска програма „Обща психология“

за дисертационен труд с тема:

**„ Психологични детерминанти на личността и хипохондрични
преживявания в контекста на психосоматиката „**

Автор: **Аница Карник Хугасиян - Хачмерян**

Научен ръководител: доц. д-р Красимир Иванов

Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Предложеният за становище труд е посветен на сложен и многообразен проблем свързан с хипохондриазата и нейните психологични аспекти. При тези изследователски търсения се открояват многоаспектността на конкретната проблематика и нееднозначното отношение на отделните тесни професионалисти ангажирани с тематиката на хипохондричното разстройство, което се явява доста сложно и комплицирано като понятие и доказателства. Това много често е свързано с неразбиране и критика към страдащите от това състояние, желание да се върви по вече познат клиничен път, но ако човек не прояви интерес и не се опита да разширява кръгозора на своето знание макар и през любопитството научното познание ще е ригидно, застойно, тромаво и вероятно няма да е от полза на търсещите новото разбиране за сложните механизми на развитие и личностовата предиспозиция

Структура на дисертационния труд:

Дисертационния труд е структуриран в увод, четири глави, заключение, приноси, използвана литература и приложение с общ обем от 179 страници. Основният текст съдържа 15 фигури и 50 таблици. Обемът на използваната литературата се състои от 146 източника.

Теоретичен обзор на дисертационния труд:

В теоретичното изложение са добре обособени и представени целта , задачите и предмета на дисертационното изследване.

Цел на изследването е да се изведат психологични детерминанти на личността, хипохондричните преживявания и разстройства в контекста на психосоматиката. Поставена е изследователска задача да се изследва корелацията между лица с „ Личностова предиспозиция тип Е“ и лица с установена хипохондрична предиспозиция и хипохондрия и интеракцията между емоционалната интелигентност и психосоматичните симптоми. В дисертационната разработка се прави опит за анализ на когнитивните процеси при хипохондричните пациенти и с“ Психологически фактори“ при изследванията на психологическите фактори, които могат да допринесат към хроничността и интензивността на медицински необяснимите симптоми, са критични за разбирането и управлението на тези условия. Докторантката Аница Хугасиян си поставя за цел да изведе и опише специфични психологически фактори като катастрофизирани, отрицателна афективност и преживяване на здравни проблеми, които се явяват основни за формирането на дълготрайните соматоформни профили. В този контекст са предложени нови подходи за диагностична оценка и се предлагат нови възможности за по-динамично и реалистично оценяване на тези фактори в ежедневието на пациентите изразено в стратегиите за справяне и контрол над болестта.

Емпирично психологично изследване:

Отговаря на изискванията за дисертационен труд по цел, задачи, хипотези и психологичен инструментариум включващ в структурата си :

Включва създаването на специфичен „ профил на изследваните лица“ описан в настоящото емпирично изследване през участващите 170 лица. От тях 47 с относителен дял 27.6% са мъже , а 123 лица, съставляващи 72.4% са жени. Изследваните лица са на възраст от 18 до 83 години, като средната им възраст е 49.75 години при стандартно отклонение 16.10 години. Най-често срещаната възраст е Mode= 50 години, а за 50% от извадковото множество средната възраст е Median = 49 години.

Средната възраст на мъжете е 49.81 години при стандартно отклонение 16.36 години, а средната възраст на жените е 49.73 години при стандартно отклонение 16.07 години.

Използван е корелационен анализ, който се фокусира върху идентифицирането на връзките между различни психологически скали и хипохондричната предиспозиция. Този модел е особено подходящ за

идентифициране на силата и посоката на асоциации между променливите и помага за формулиране на хипотези за бъдещи каузални изследвания.

За провеждане на емпиричното изследване са използвани батерия от тестове, която включва - Скрининг за оценка на психосоматична личностова предиспозиция (Кр. Иванов), накратко представен с наименованието MTG, Въпросник за стрес и устойчивост на личността в къщи на работа и сред хората (Пол Салковски), накратко представен с наименованието SG, Въпросник на Дерогатис със скали Соматизация, Обсесивно-компулсивно състояние, Междупличностна чувствителност, Депресия, Тревожност, Враждебност, Фобийна тревожност, Параноични идеи и Психотизъм накратко обозначен с наименованието D, както и предложен от автора Скринингов въпросник за определяне на хипохондрична предиспозиция накратко представен с наименованието AX.

Статистическата обработка на резултатите е извършена с помощта на компютърна програма“ Статистически пакет за социални науки SPSS“.

Изводите са ясни и конкретно постулирани и следват логиката на изложението. Изведени съществени приноси от практико-приложен характер което повишава значимостта на дисертационното изследване и представените резултатите могат да се ползват от други изследователи по темата. Работата демонстрира сложната динамика между психологическите процеси и соматичните симптоми, като изтъква значимостта на психосоматичната интеграция в психологическата наука и практика.

Набелязаните пропуски от технически характер също са отстранени и работата има структура на завършен дисертационен труд .

Публикациите на докторанта са съответни на темата и са достатъчни като актуалност и активност , което е белег за значимостта на разработката на Аница Хугасиян

В заключение считам че дисертационният труд е изпълнен според изискванията за придобиване на ОНС "доктор" и предлагам на уважаемото жури да гласува на Аница Хугасиян образователна и научна степен „доктор по психология”, по научна специалност „3.2. Психология” докторска програма „Обща Психология“

Гр.София

10.12.2024 г.

проф.дпсн. Людмил Георгиев

